

En lokalpolitikers oplevelser

Tidligere amtsborgmester Karen Nøhrs erindringer

Karen Nøhr var i perioden 1994-2001 amtsborgmester på Fyn. I denne erindringsartikel om sit politiske liv i Fyns Amt tager Karen Nøhr udgangspunkt i sit møde med politik, der blev foranlediget af svigerfamiliens stærke tilknytning til Det radikale Venstre. For mens hendes mand valgte at hellige sig lægegerningen, blev det Karen Nøhr, der videreførte familietraditionen i dansk politik. Fra 1990 som medlem af Fyns Amt og fra 1994 som amtsborgmester.

Mit oplæg er at skrive om amtet og mig selv. Det er ikke en helt let opgave, da en retfærdig behandling af amtet ville kræve en hel bog skrevet af en historiker. Derfor bliver det min opfattelse og min erindring om 12 år i Fyns Amt. De otte år som amtsborgmester.

Politisk start

Jeg er vokset op i Odense og føler mig som ægte fynbo, selvom jeg er født i Jylland. Min store interesse for politik blev vakt, da jeg var så heldig at have lektor Jørgen Hæstrup til historie. Vi havde også på det tidspunkt på Sct. Knuds Gymnasium en politisk studiekreds i fritiden, som jeg deltog i.

Jeg blev uddannet laborant og traf min mand, der var læge, men også meget politisk interesseret. Hans far havde været ansvarshavende redaktør af Randers Amtstidende (radikal avis), byrådsmedlem og folketingsmedlem. Hans bedstefar og oldefar havde begge i mange år haft sæde på tinge og været med til at starte Det radikale Venstre. Da min mand hellere ville fungere som læge, så han meget gerne, at jeg overtog familiens rolle i Det radikale Venstre. Det blev det endelige skub. Han støttede mig i mit politiske arbejde, så længe han kunne.

Vi var på Grønland i årene 1957-1960, og selvom det var en stor oplevelse, tog vi hjem, fordi vi ønskede, at børnene skulle gå i skole i Danmark. Vi flyttede til Glamsbjerg, da min mand fik et tilbud om at købe sig ind i en lægepraksis. Her meldte vi os begge ind i Det radikale Venstre i Glamsbjerg, og på den første generalforsamling blev jeg valgt ind i bestyrelsen og fik posten som kasserer. Der fulgte mange år, hvor jeg beskæftigede mig med uddannelses- og kulturpolitik, som skolenævnmedlem, skolekommissionsmedlem og kommunalbestyrelsesmedlem. Jeg var medlem af

kommunalbestyrelsen i 18 år, de 12 som formand for uddannelses- og kulturudvalget, samt formand for det skolepsykologiske samarbejde i 6 kommuner. I otte år var jeg medlem af den fynske kommuneforening, og også her var jeg formand for uddannelses- og kulturudvalget. Det førte til mange spændende bestyrelses- og repræsentantskabspladser og ikke mindst forhandlinger med amtet, hvilket vakte min interesse for amtets betydning.

Sideløbende var jeg aktiv i Det radikale Venstre, hvor jeg har været medlem af hovedbestyrelsen i 30 år. Jeg var her formand for uddannelsesudvalget, og en del år var jeg medlem af forretningsudvalget og i 7 år næstformand i landsorganisationen. Da jeg blev valgt i amtsrådet i 1990, valgte jeg at stoppe med de to sidstnævnte poster og med kommuneforeningen.

Valgfoto af Karen Nøhr. Billedet af Karen Nøhr hang på de fynske veje i forbindelse med valget til amtsrådet 1993. Foto: Åkerman Fotografi, Assens.

I min første periode i amtsrådet sad jeg i økonomiudvalget og i teaterbestyrelsen – ikke just en placering, der giver mulighed for politisk synlighed. Det var amtsborgmesteren, der fortalte, hvad der var besluttet i økonomiudvalget, så det var alene i kraft af egne forslag, at man blev synlig. Man kunne selvfølgelig i amtsrådet udtale sin politiske holdning til de sager, der var til behandling.

Konfliktsager i de første år i amtet

Jeg oplevede i perioden 1990 til 1994 to sager, hvor jeg var uenig i de beslutninger, der var truffet. Den første var ikke så kompliceret. Trafik- og Miljøudvalget havde givet tilladelse til en udvidelse af laksefarmen i Lillebælt ud for Bogø. Da jeg gennemgik sagen, opdagede jeg, at det ville medføre en forurening, som var lige så stor som effekten af den rensning, som man foretog på de vestfynske rensningsanlæg. Det blev jeg vred over. Jeg kendte jo prisen på rensningen i kommunerne, så jeg stillede et ændringsforslag til amtsrådet. Da udvalget allerede havde meddelt tilladelsen, ønskede man ikke at ændre i dette tilfælde, men amtsrådet besluttede, at alle fremtidige ansøgninger om udvidelser af havdambrug skulle afslås. Det skal siges til havdambrugets ros, at de har begrænset forureningen væsentligt efterfølgende.

Den anden sag var langt mere kompliceret. Vi havde i forbindelse med budgetvedtagelsen afslået at indføre mammografiscreening, og jeg var selv med i budgetforliget. Det beslutningsforslag vi havde modtaget, havde så mange modsatrettede udtalelser, at det var en naturlig beslutning at sige nej, fordi det var et meget dyrt tiltag.

Men, vi kom under skarp beskyldning i den efterfølgende tid. De brystkræft-ramte kvinder var vrede, og jeg blev dagligt ringet op eller opsøgt i et forsøg

på at få mig til at ændre beslutning. Jeg sagde nej, fordi en ansvarlig politiker ikke løber fra en budgetbeslutning. Så indkaldte de brystopererede til et møde i Årslev kommune. Vi skulle høre nogle af eksperterne på området. En af dem var overlæge Carsten Rose. Da jeg havde hørt hans foredrag, var jeg ikke i tvivl om, at vores beslutning var forkert. CR fortalte, at man med mammografiscreening kunne opdage knuden så tidligt, at kræften ikke havde bredt sig. Jeg prøvede efterfølgende flere gange at få Økonomiudvalget til at ændre beslutningen, men amtsborgmester Jens Peter Fisker fastholdt beslutningen. Jeg op søgte ham på hans kontor for at fremme sagen, men der var ikke noget at gøre.

Nu havde jeg valget mellem at løbe fra et budgetforlig eller undlade at gøre noget ved en beslutning, som jeg nu vidste, var ensbetydende med, at brystkræftknuder ikke blev opdaget, inden de havde bredt sig. Senere viste det sig, at man også kunne få foretaget en brystbevarende operation, når knuden blev opdaget tidligt.

Jeg besluttede mig og stillede et skriftligt forslag til amtsrådet om at indføre mammografiscreening. Jeg afleverede forslaget til amtsborgmesteren, inden jeg sendte det til pressen. Jeg håbede vel, at han ville ændre holdning og selv foreslå ændringen, men det gjorde han ikke.

Så rullede sagen, men det er ikke gratis at løbe fra et budgetforlig. De øvrige amtsrådsmedlemmer behandlede mig, »som den man ikke må lege med.« Jeg blev ikke inviteret med, da de andre på en ekskursion fik sig en øl, og jeg husker, da vi skulle holde amtsbestyrelsesmøde på Ærø, at ingen ville sidde ved siden af mig på sejlturen. Heldigvis lod amtsdirektørens sekretær mig ikke sidde alene, og på hjemmefronten og i Det radikale Venstre fik jeg fuld støtte.

Da sagen kom op i amtsrådet stemte alle for, og dermed blev mammografis-

creening indført i Fyns Amt – som det første amt i landet. Endnu i dag er mammografiscreening ikke indført i hele landet.

Valget i 1993

Da vi nåede til amtsrådsvalget, havde amtsborgmesteren ikke tilbudt mig nogen poster. Jeg kunne i værste fald ende med kun at have en plads i Amtsrådet. Det var en af grundene til, at jeg pegede på mig selv, men det var også for ikke helt at forsvinde i vrmlen af amtsborgmestercandidater.

Selve valgdagen vil jeg aldrig glemme. Jeg havde et godt valg, vi blev to radikale i amtsrådet, hvor jeg før havde siddet alene. Jeg havde aftalt et møde med Jens Peter Fisker, når jeg var færdig med optællingen i Glamsbjerg, men den trak ud, fordi der skulle være omtælling. Forinden havde TV 2 Fyn bedt mig om at komme i studiet sammen med amtsrådsmedlem Carsten Abild (V). Her fik jeg at vide af min amtsformand Eva Lauritsen, at vi var den berømte tunge på vægtskålen, og Eva Lauritsen pålagde mig at fastholde ønsket om amtsborgmesterposten. Jeg havde ikke på noget tidspunkt regnet med, at det ville være en mulighed for en enkelt radikal, men nu var vi som sagt to.

Da jeg kom til amtsgården, var Jens Peter Fisker taget hjem for at sove. Min telefon ringede til kl. 3 om natten, og næste morgen vækkede TV mig kl. 6, hvorefter de kom for at lave en optagelse. Nogen må have sagt noget i nattens løb, men først da viceamtsborgmester Henning Andersen ringede og bad mig komme til Ringe, og jeg hele tiden blev fulgt af en af TV's vogne, var jeg klar over, at jeg nu skulle holde hovedet klart. Jeg havde efter H.A.'s opringning talt med Eva Lauritsen og lektor Henning Nielsen (tidl. amtsformand), idet vi tre var valgudvalg. De støttede mig i

at fastholde kravet om amtsborgmesterposten.

Den fik jeg tilbudt af Venstre, Det Konservative Folkeparti og Fremskridtspartiet, og partierne var kloge nok til ikke at stille politiske krav til mig, så det var ikke noget problem at sige ja. Heller ikke selvom Ib Dalsfledt (DF) kom fra et parti, som vi radikale ikke elskede, men amtspolitik handler ikke om flygtningepolitik. I øvrigt blev I.D. min meget gode samarbejdspartner. Vi var meget enige om socialpolitikken, som han fik ansvaret for.

Problemsager

Det var spændende dage, men desværre løb jeg meget hurtigt ind i problemer. Jens Peter Fisker havde sammen med sin sekretær administreret diætområdet for amtsrådet. Jeg blev spurgt, om jeg ville det samme, og det afviste jeg

meget bestemt. Jeg var temmelig chokeret over, at der ikke havde været overordnet administrativt personale involveret i den hidtidige administration af diætsager.

Det viste sig hurtigt, at politikerne ikke kunne få de samme diæter som i Jens Peter Fisker tid, og så havde vi »Diætsagen«. Ikke fordi politikerne havde fået mange diæter, som man ikke fik i andre amter, for det var der kun ganske få, der havde, og de havde også lavet meget og ikke fået løn på deres arbejdsplads samtidigt. Problemet var især, at det manglende samarbejde med den administrative ledelse havde medført, at mange af de udbetalinger, der havde været, aldrig var vedtaget i amtsrådet. En langvarig og tidskrævende proces var sat i gang, fordi Indenrigsministeren forlangte, at en advokat skulle vurdere den undersøgelse, som et nyt revisionsfirma foretog. Da han ikke fandt, at der var grundlag for en sag,

Karen Nøhr startede sin politiske karriere i Glamsbjerg som medlem af kommunalbestyrelsen. Denne post bestred hun i 18 år, heraf de 12 år som formand for uddannelses- og kulturudvalget. I 1993 blev hun amtsborgmester på Fyn som en ud af ialt fire kvindelige amtsborgmestre gennem historien. På billedet ses Karen Nøhr på sit kontor i amtet. Foto: Privateje.

forlangte Indenrigsminister Birte Weiss (S), at endnu en advokat skulle vurdere sagen. Han mente, at der skulle føres en sag. Afgørelsen lå i amtsrådet, hvor alle, der havde fået for store diæter, var inhabile. Det blev med en stemmes flertal besluttet, at sagen skulle afgøres i landsretten. Jeg selv og flere amtsrådsmedlemmer havde betalt det tilbage, som revisionen påpegede som uberettiget, og andre havde tilbudt at betale nogle diæter tilbage. Sagen endte med, at de beløb, som enkelte skulle betale tilbage, var mindre end det, de selv havde tilbudt. For mig betød sagen, at jeg fik en vanskelig start som borgmester. Stemningen mellem amtsrådsmedlemmerne var ikke den bedste, og pressen var i flere tilfælde meget grove overfor såvel politikere som administration.

En anden sag, der viser, at det kan være svært at samle trådene på en arbejdsplads med 20.000 ansatte, var »Skorstenssagen«. En skorsten på universitetshospitalet, hvor man blandt andet afbrændte alt affald fra hele hospitalet, forurenede. Alle på amtsgården troede, at vi med en beslutning i begyndelsen af 1994 havde løst problemet, så det var en stor overraskelse, at vi måtte konstatere, at det var glippet.

Vi havde ansat to store kendte firmaer til at håndtere sagen, men ny og ændret lovgivning havde medført, at de ikke kunne løse opgaven indenfor de økonomiske rammer, som deres tilbud lød på. I sådanne sager får amtsborgmesteren ansvaret som øverste politiske chef, selvom jeg intet havde vidst om den manglende udførelse af opgaven.

Kort om økonomiudvalget

Jeg var selv formand for Økonomiudvalget. Da vi først og fremmest var ansvarlige for økonomien, var en af mine største opgaver budgetplanlægningen og vedtagelse af budgettet, hvor jeg

ønskede, at så mange amtsrådsmedlemmer som muligt var med i budgetforligene.

I perioden fra 1993 – 1997 faldt vores kassebeholdning med 700 mio. kr. Årsagerne var især mistede skatteindtægter på grund af skatteomlægning, men vi havde også stigende udgifter til kommunale refusioner og stigende udgifter til sygesikringen, især til medicin. Efter valget i 1997 traf vi derfor en beslutning om, at der skulle ske nogle stramninger. Vi indefrøs ikke udmøntede puljemidler, derefter fandt vi besparelser for 60 mio. kr. og lavede langsigtede omstillinger fra år 2000 for at frigøre yderligere 100 mio. kr. årligt. Vi havde den målsætning, at kassebeholdningen ved udgangen af 2001 skulle være 350 mio. kr. Samt, at der skulle være balance mellem indtægter og udgifter.

Amtets langsigtede gæld faldt lidt, og vi havde ifølge de oplysninger, jeg fik, da regnskabsåret endte, 400 mio. kr. i kassen.

Amtet havde en god økonomi, da jeg sluttede, selvom vi har et dårligt skattegrundlag på Fyn. Det sidstnævnte medførte, at amtsskatten var blandt de højeste i landet, fordi vi jo skulle klare de samme opgaver som det øvrige land.

Amtets erhvervspolitik var et af de meget spændende områder. Vi vedtog i min sidste periode en erhvervsstrategi for Fyns Amt, der blev godkendt af såvel kommuner, erhvervslivet, uddannelsesinstitutioner og andre, der havde interesse i erhvervsudvikling.

Der var 3 overordnede budskaber:

1. Virksomhederne i Fyns Amt skal have adgang til velkvalificeret arbejdskraft, velfungerende offentlig service og samarbejde og en højklasset infrastruktur.
2. Fyns Amt skal være blandt de tre vigtigste centre for forskning og uddannelse i Danmark.
3. Fyn skal satse på turisme, der både er til at leve af og leve med.

Budgetforliget i år 2000 underskrives af partierne bag forliget. Forrest ses Karen Nøhr, der underskriver aftalen. Fra venstre ses Ib Dalsfledt (DF), Carsten Abild (V), Jan Boye (K) og Poul-Erik Svendsen (S). Foto: Privateje.

Etableringen af motorvejen mellem Odense og Svendborg var et svendestykke i politisk arbejde. For mit vedkommende var det de mange uheld med døden til følge, der fik mig til at arbejde ihærdigt på en vedtagelse i Folketinget. På Fyn var der et meget fint samarbejde, og alle husker sikkert de mange hvide kors langs vejen.

Amtet og Odense Kommune bidrog ved at træffe vigtige beslutninger om nye vejanlæg. Jeg kan for amtets vedkommende nævne udbygning fra E20 til Ørbækvej, samt udbygning af ring 2 og 3 for flere hundrede mio. kr. Men også de fynske borgmestres og erhvervslivets støtte og samarbejde, samt de vestfynske borgmestres løfte om at holde igen med udbygning af E20 mellem Ejby og Middelfart, var en medvirkende årsag til, at det lykkedes at få etableret motorvejen.

Da anlægsloven var vedtaget fik jeg Industri- og Handelskammerets Optimist og Humørpris. Teksten på diplommet er: »Som påskønnelse for ukuelig optimisme og aldrig svigtende humør og gå på mod i hverdagen.« Det hænger i glas og ramme, så jeg dagligt kan se det og mindes den glæde, det var at modtage en sådan påskønnelse.

Samarbejde med andre

Samarbejde med nordtyske kommuner om grænseoverskridende projekter bevirkede, at vi hentede en del EU midler til Fyn. Men også et samarbejde mellem sydfynske kommuner og amtet gav 200 mio. kr. til udvikling på Sydfyn. Disse EU midler skulle have en tilsvarende støtte fra kommunerne og amtet, så i alt blev der 600 mio. kr.

Jeg fik en opfordring fra udenrigsministeren om, at amtet deltog i samarbejdet omkring Østersøen. Det har vi gjort aktivt med Polen, arbejder i Estland, Litauen og Rusland, hvor projekter især var i Kaliningrad. Vores meget velfungerende Bruxelles-kontor hjalp disse lande med praktiske opgaver omkring deres optagelse i EU. Men vi havde også med flere af landene interessante opgaver på miljøområdet, socialområdet og på uddannelsesområdet, som blev støttet af den danske stat. I enkelte tilfælde sammen med andre amter.

Bruxelles-kontorets vigtigste opgave var dog at skaffe viden til fynske virksomheder og institutioner om muligheden for at skaffe EU støtte, samt om almen viden om EU.

Et meget stort projekt, der blev ledet af Fyns Amts Miljøafdeling, var omkring forureningen af Østersøen, kaldet Bernet Projektet. Alle lande omkring Østersøen deltog i arbejdet, der blev delvis afsluttet i efteråret 2001. Projektet viste, at intensiv landbrugsproduktion var et stort problem for miljøet i Østersøen, så vi må håbe, at vi finder nye veje til at styre forureningen.

Flere år efter modtog Fyns Amts Miljøudvalg i Stockholm – Swedish Baltic Sea Water Award – for deres arbejde. Den svenske konge var til stede ved overrækkelsen.

I de sidste år af min amtsborgmestertid begyndte det jysk/fynske samarbejde omkring erhvervsudvikling. Den daværende erhvervsminister lovede på et stormøde omkring 1 mia. kr. i statstilskud til beskrevne projekter, der især tog sigte på udvikling af gartnerier på Fyn, på IT-udvikling og informations- og kommunikationsudvikling. Man arbejdede også konkret med at forbedre forskermiljøerne i samarbejde mellem Jylland og Fyn. Et andet samarbejdsområde var turismen, der i det hele taget var højt prioriteret på Fyn. Et godt eksempel, hvor amtet virkelig er gået

foran og har investeret, var i havørred-eldoradoet. Amtet satsede hvert år flere millioner på dette projekt, men ifølge en undersøgelse fra universitetet henter vi dem mange fold tilbage. Undersøgelsen viste, at erhvervslivet hvert år hentede 60 – 80 mio. kr. i turistindtægter på havørred-eldoradoet.

En ny opgave, som var på borgmesterplan, var sammen med undervisningsministeriet at etablere Speciel Needs i Middelfart, der samler viden om vidtgående uddannelse af børn med indlæringsvanskeligheder. Det blev et samarbejde mellem 17 EU lande, der havde kontorer og uddannelseslokaler i en af amtets bygninger på det tidl. psykiatriske hospital i Middelfart. I de første år støttede amtet sammen med undervisningsministeriet driften, men i dag betaler de enkelte lande.

Sygehusene

Lad mig vende mig mod nogle af de store beslutninger på sygehusområdet. Den største ændring var den nye sygehusstruktur. Det var på det tidspunkt den største ændring i landet, og det har betydet, at vi var bedre rustet på Fyn til at klare nye udfordringer, end de var i det øvrige land. Vi tog med denne beslutning højde for den specialisering, der var sket indenfor lægeverdenen og for den store ændring af lægernes arbejdstid, ja alles ændrede arbejdstid. Læger skal som andre ikke arbejde mere end 37 timer om ugen. Når de så havde en 24 timers vagt, var der kun 13 timer tilbage til resten af ugen, selvom der på de små sygehuse ikke var meget at lave i sådan en vagt. Det var klart utilfredsstillende i en tid med lægemangel, og det var hundedyrt.

Efter mere end et års høringer og drøftelser traf vi beslutningen om, at nedlægge sygehusene i Assens, Bogense og Rudkøbing. På de andre sygehuse

var det problemet med aflyste operationer, der førte til, at vi på nogle af de kirurgiske afdelinger fjernede det akutte arbejde, så de alene skulle foretage planlagte operationer og ambulankirurgi. Nedlæggelsen af fødeafdelingen på Fåborg Sygehus var en meget svær beslutning, fordi den var så veldrevet. Der var imidlertid ikke kirurgisk personale til foretage indgreb, hvis noget pludselig gik galt, og i så tilfælde var det amtets ansvar. Der var heller ikke engang en fødsel om dagen, men fuld bemanning, hvilket var uhensigtsmæssigt i forhold til de afdelinger, der havde rigtig mange fødsler.

Ændringer på andre sygehuse var for at nedsætte antallet af aflyste operationer, når der kom akutte patienter. Derfor lavede vi afdelinger med planlagt ambulankirurgi og almen kirurgi – intet akut. Hele omlægningen betød, at 60 mio. kr. kunne flyttes til andre områder i sygehussektoren. Men, det var en svær beslutning, som blev gennemført efter mere end et års høringer og drøftelser.

Sygehusområdet var amtets største opgave. 50% af amtets budget gik til dette område. Det er en vanskelig opgave, der hele tiden kræver et stort arbejde af Sygehusudvalget, fordi der hele tiden er en meget stor udvikling på sundhedsområdet. Nye og bedre behandlingsformer, nyt og bedre apparatur, som uvilkårligt fører til ønsker fra borgerne.

Det vil være håbløst for mig at komme ind på alt det, der foregår på de fynske sygehuse. Jeg vil nøjes med overordnet at oplyse, at der i budgetårene i min periode er tilført mange mio. til den daglige drift, og dertil kommer meget store anlægsbeløb. I det sidste budget, jeg var ansvarlig for, afsatte vi 336 mio. kr. til anlæg på sygehuse, hvoraf størstedelen gik til Svendborg sygehus, der var nedslidt og umoderne. Men også andre sygehuse ville få forbedret forholdene, og som noget nyt vedtog amtet

at lease dyrt apparatur for flere hundrede mio. kr. På den måde kunne vi hele tiden have det nyeste apparatur, samt være sikret vedligeholdelse. Det kræver blot, at man ikke i fremtidige driftsbudgetter fjerner leasingudgiften.

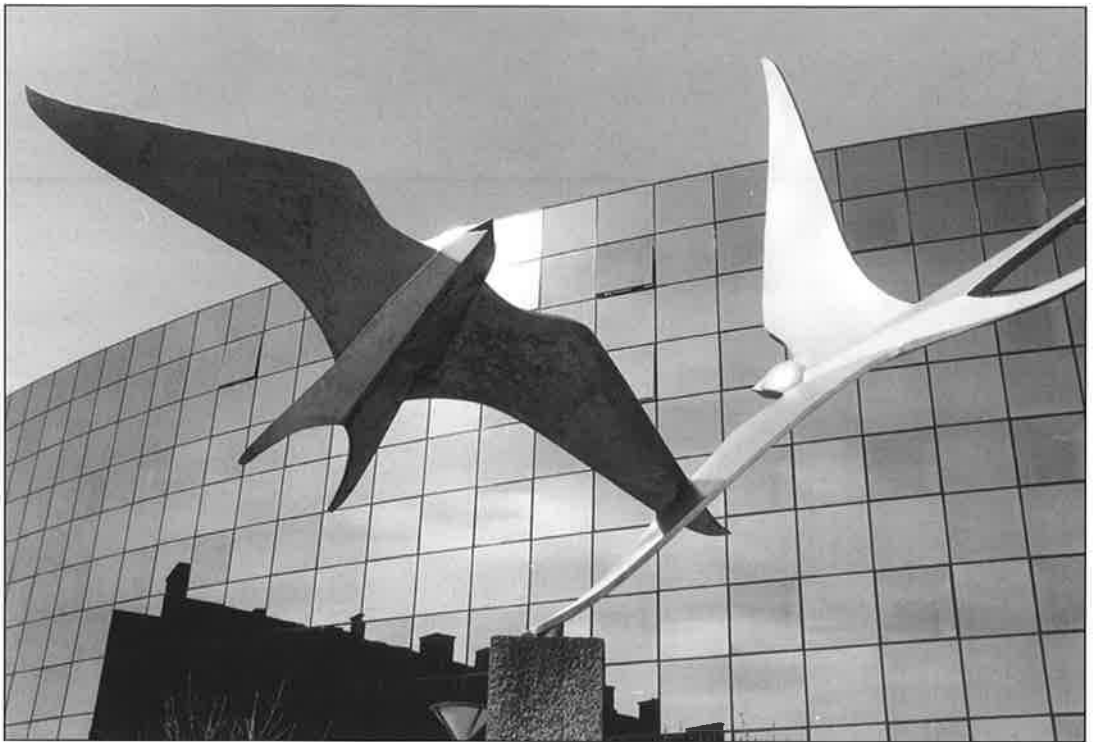
Jeg er desværre overbevist om, at man aldrig vil kunne fjerne ventelisterne, fordi man hele tiden får nye muligheder for behandling. Derfor har jeg hele tiden været mere fokuseret på antallet af behandlinger. I 1997 havde vi 157.108 patientforløb, og i år 2001 havde vi 172.400. En forøgelse på over 15.000.

Store byggerier

Noget af det, jeg var rigtig glad for, var de forbedrede forhold for psykiatriske patienter. Vi byggede ny psykiatrisk afdeling i Svendborg og et helt nyt, utroligt smukt og velfungerende psykiatrisk hospital i Middelfart.

Men, der skete meget på sygehusområdet i mine otte år som borgmester. Et af de større byggerier var patienthotellet. Det kostede knap 100 mio. kr., men det medførte en årlig driftsbesparelse på 6 mio. kr., fordi vi kunne flytte selvhjulpne patienter til et billigere ophold. Samtidig kunne vi undlade et nybyggeri til 70 mio. kr., der var budgetteret til indflytning af afdelingen for ældre i Albanigade. Med Patienthotellet blev der plads til disse afdelinger på sygehuset. Patienthospitalet er efterfølgende blevet et meget eftertragtet sted for den patientgruppe, der er selvhjulpne.

På OUH. byggede vi samtidig med et nyt hjertekirurgisk afsnit, en nuclearmedicinsk afdeling, og over disse bygninger og over de kirurgiske afdelinger lavede vi senere en nybygning til klinisk immunologisk afd. og lægekontorer. Kræftafdelingen blev udbygget og renoveret, og der blev brugt betragtelige beløb til nyt apparatur. Sørgeligt er det blot i dag at konstatere, at der er så

Patienthospitalet ved Odense Universitetshospital var et af de større byggerier under Karens Nøhrs tid som amtsborgmester. Det kostede knap 100 mio. kr., men til gengæld var det med til at give en årlig driftsbesparelse på 6 mio. kr., fordi selvhjulpne patienters ophold på Patienthospitalet er billigere end på afdelingerne. Som Karen Nøhr skriver i sin artikel, er Patienthospitalet blevet et eftertragtet sted for den patientgruppe, der er selvhjulpne. Odense Stadsarkiv.

mange nye kræfttilfælde, at man ikke kan nå at behandle alle patienter inden for ventetidsgarantien.

De øvrige meget store investeringer var renovering af børnepsykiatrisk hus og fødegangen. Intensiv- og opvågningsafdelingen er renoveret og udvidet, og også dialysekapaciteten er udvidet. På de psykiatriske afdelinger på OUH blev der lavet en tilbygning og en dagkirurgisk enhed. Strålekælderens blev udvidet, og der blev investeret i forbedret indeklima. Bioteknisk forskning fik også forbedrede forhold.

Jeg har nævnt de store investeringer, vi har foretaget på OUH. i mine otte år som amtsborgmester, og så må jeg alligevel konstatere, at det ikke var nok. Ventelisterne er stadig lange.

Investeringerne på de øvrige sygehuse var slet ikke i samme størrelsesorden som på OUH, men et universitetshospital stiller særlige krav.

Fyns Amt blev involveret, da Syddansk Universitet fik mulighed for at få en kiropraktorskole for hele Norden. Kravet var, at amtet lavede en behandlingsafdeling i forbindelse med Ringe Sygehus. Det gjorde vi selvfølgelig.

Socialområdet

I Socialudvalget kæmpede de med et stadig voksende behov på handicapområdet. På en måde glædeligt, fordi noget af det skyldtes, at klienterne lever længere på grund af forbedret behandling,

Luftfoto af Odense Universitetshospital. Sygehusområdet var amtets største opgave. Halvdelen af amtets budget gik til dette område. Omlæggelsen af sygehusstrukturen var en af de vanskeligste opgaver under Karen Nøhrs embedsperiode. Flere sygehuse blev lukket med henblik på at skabe specialiserede enheder. Men, det var ifølge Karen Nøhr en svær beslutning, som først blev gennemført efter mere end et års høringer og drøftelser. Odense Stadsarkiv.

men også trist, fordi der bliver stadig flere handicappede.

I mine første år som borgmester fik jeg henvendelser fra forældre, der var utilfredse med, at deres handicappede voksne børn ikke havde eneværelser, men i flere tilfælde boede sammen to og to.

Vi har løst problemet ved at bygge meget smukke plejehjem med små lejligheder og fine fællesfaciliteter. Private selskaber byggede, vi lejede så og de handicappede, der i dag får pæne pensioner, betaler husleje for deres lejligheder, og amtet betalte for fællesfaciliteterne.

Driftsudgifterne på socialområdet, der indeholdt både handicapområdet, psykisk syge, medicin, praksislæger,

udgifter til tandlæger, fysioterapi og andet, blev stort set styret af befolkningens behov. Vi kunne på grund af lovgivning ikke gøre meget, og fra 1998 til 2001 steg udgiften med 197 mio. kr.

Trafik og Miljø

En af Trafik- og Miljøudvalgets opgaver var vejområdet. Vi lagde stor vægt på en god vedligeholdelse af vejnettet, men også sortpletbekæmpelse var afgørende for mange af udvalgets investeringer. Der blev derfor anlagt rundkørsler og cykelstier og enkelte omkørsler, hvor amtsvejen gik gennem byer.

Udvalget havde ansvar for udarbejdelse af regionsplaner, vandmiljøplaner,

miljøhandlingsplaner m. flere. Planerne var ude i langvarige høringer hos alle berørte parter. En rigtig god opgave for miljøet har været oprettelse af nye vådområder og store søer. Det er en del af statens genopretningsplan på miljøområdet, og jeg glæder mig til at køre ud og iagttage de forbedringer i naturen, som jeg har været med til at gennemføre.

Fjernelse af spærringer i åerne var en anden vigtig opgave. Det hjalp ikke meget at have en ambitiøs plan for laksefiskeri, hvis laksen ikke kunne komme op i åerne. Amtet gav også store tilskud til lakseklækkeriet på Elsesminde, og de små laks blev så udsat i fynske åer for, at de kunne vende hjem til samme å, når de skulle gyde.

En anden vigtig opgave for udvalget var at føre tilsyn med havet omkring Fyn. Til den opgave havde vi 2 mindre skibe, Liv I og Liv II, samt nogle dykkere, der var udstyret med undervandskameraer. På skibet kunne man følge optagelserne på en TV skærm, så hele holdet kunne følge med i forholdene, der var vigtige for varsling omkring miljøpåvirkninger.

Da jeg var holdt op i amtet fik jeg Svend Saaby Prisen af Fyens Stiftstidende, amtet og Svend Saaby for min indsats for miljøet. Med prisen fulgte et dejligt maleri af Svend Saaby, en reception og en middag. Da miljøet altid har været en af mine mærkesager, er jeg ret stolt af den pris.

Uddannelse og kultur

En stor opgave for Uddannelses- og Kulturudvalget var drift og anlæg af gymnasier og voksenuddannelsesskoler. De fleste af skolerne fik en tiltrængt renovering efter princippet, at de, der trængte mest, kom først.

På specialundervisningsområdet blev det – som følge af, at der, som tidligere

nævnt, bliver stadig flere handicappede børn – nødvendigt at bygge en helt ny skole til børn med handicap. Skolen kostede 100 mio. kr.

Den største opgave udvalget havde, var sammen med Kulturministeriet at drive Odense Teater. Teatret har gennemgået en meget stor renovering over en del år. Den sidste blev afsluttet, samtidig med at amtet ophørte. Jeg var i ni år med i bestyrelsen, og det er vist ingen hemmelighed, at teatret betyder meget for mig, og at jeg bekymrer mig for dets fremtid nu, hvor amtet er ophørt.

Desuden støttede amtet kulturlivet over hele Fyn, men oftest som start-hjælp eller tilskud til enkeltprojekter.

Ud at se hvordan andre løste opgaverne

Arbejdet i amtet var andet end dagligt arbejde på amtsgården. Det indeholdt også en del repræsentation og nogle rejser. Den største og mest anstrengende tur var økonomiudvalgets rejse til Singapore og New Zealand. Det første stop var Singapore, hvor vi ønskede at studere nogle økonomiske tiltag, de havde gennemført. Jeg kom dog ikke til at høre de ansattes gennemgang, idet vicestatsministeren ønskede at drikke te med mig på det tidspunkt. Der blev altid lavet rapporter fra vore studieture, så jeg kunne efterfølgende læse, hvad jeg ikke hørte.

New Zealand havde været nødt til at omlægge deres økonomi, fordi de mistede deres marked, da England gik ind i EU. De gik meget drastisk til værks og satte skatten ned til 33% og fjernede stort set alle deres støtteordninger. Vi var især interesserede i, hvordan de havde klaret sundheds- og socialvæsenet. Vores tur var tilrettelagt af en medicinsk professor og en praktiserende læge, der oprindeligt kom fra Odense. Det var virkelig interessant, men den

store egenbetaling var nok ikke på det tidspunkt noget, danske patienter ville acceptere, eller noget vi kunne ønske at gennemføre. Et rigt land som Danmark ville nok ikke slippe heldigt fra en så stor omlægning.

Vi opsøgte også turistområder, da det var en af økonomiudvalgets opgaver, og her fik vi meget ud af turen. Ikke, at vi kunne kopiere direkte, da vi hverken har bjerge, fossende elve eller hvaler, men deres måde at kombinere flere oplevelser på var velegnet til vore hjemlige himmelstrøg.

På sydøen havde jeg en oplevelse, som jeg stadig tænker tilbage på med et vist ubehag. Vi var inviteret til at besøge den oprindelige befolknings forsamlingshus og kirke. Her måtte kvinder ikke sidde på første række, og de måtte ikke tale. Jeg skulle derfor overlade Fyns Amts tale til en af de mandlige deltagere. En lille ting, men når man hele sit voksenliv har arbejdet for kvinders lige ret i samfundet, var det en stor mundfuld at sluge.

Jeg har været i USA et par gange for at se på sygehusdrift, apparatur og EDB systemer. Jeg var meget imponeret over dele af deres sygehushæsen, men bestemt ikke over deres system med privat betaling. På et enkelt sygehus havde de en utrolig stor administration, hvor de sad og skændtes med forsikringselskaberne om betalingen. Sygehuset var til gengæld meget flot, især når man sammenlignede med de offentlige sygehuse. Aidshospitalet i San Francisco var bygningsmæssigt under al kritik, medens jeg tror, at lægerne havde et meget højt niveau. På et børnehospital så vi en helikopterlandingsplads på toppen af sygehuset med direkte adgang til en elevator til operationsafdelingen. Helt andre forhold end dem vi var vant til på Fyn, men afstandene mellem sygehuse- ne er også meget større.

Jeg har sammen med Kommunedata besøgt en voksenskole i New York og

Stanford Universitet i San Francisco for at se, hvordan de klarede EDB opgaverne. Men den mest spændende tur, jeg var på med Kommunedata, var til Rom, hvor vi skulle se, hvordan byen Rom klarede sine EDB opgaver.

Vi besøgte også Vatikanet, hvor vi hørte om det fantastiske system, de havde opbygget. Hele verden kan være i kontakt med Vatikanet via deres hjemmeside og gennem e-mail. Der var tre ansatte i begyndelsen med en nonne som leder, men allerede da de startede med at lægge pavens juletale på nettet, fik de i løbet af få dage tilbagemelding fra mere end 4000, så de fik hurtigt udvidet staben. Det var samme nonne, der fortalte om deres succes, og hun var så venlig at vise os rundt i Vatikanet i områder, hvor man ellers ikke kunne komme. Blandt andet den sal, hvor Paven modtager gæster.

Når man rejser som amtsborgmester, kan man blive modtaget af de danske ambassader, der så giver en gennemgang af, hvordan situationen er i det land, man besøger. Det er et vældigt plus, og ambassadørerne er utrolig imødekommende. På samme måde besøgte udenlandske ambassadører af og til amtsgården for at få vores udredning af, hvordan det gik på Fyn.

Den kongelige familie

Det var en stor oplevelse, at jeg var inviteret med stort set hver gang, dronningen kom på officielt besøg på Fyn var inviteret med. Jeg stod på kajen om morgenen, når Dannebrog sejlede ind. Amtsborgmestertitlen bevirkede, at jeg sad ved dronningens bord og blev inviteret med på Dannebrog om aftenen.

En oplevelse, som jeg tænker på hver gang, jeg passerer Storebælt, var da jeg sammen med Prins Joakim skulle gennem Storebæltstunnelen, inden arbejdet var helt færdigt. Vi kørte i nogle små

gule tog og standsede undervejs flere gange for at få fortalt om arbejdet. Vi var iført orangefarvet arbejdstøj, hjelme og store støvler, og inden vi kom ned i tunnelen, fik vi udleveret en halv nøgle. Den skulle vi aflevere igen, når vi kom op, så de kunne se, om alle var med op. Det mest spændende var dog, da vi klatrede gennem den første luge og kom ind i det område, hvor væggene stadig var frossen havbund. Her kunne vi se, hvilke omgivelser, der var arbejdet i.

Prins Joakim var det første menneske, der passerede igennem tunnelen, men jeg var den første kvinde. Det var med en mærkelig følelse i maven, at jeg sejlede tilbage til Fyn. Senere kom så de store fester, da det første tog kørte igenem med Dronningen som gæst, og da broen blev indviet.

Til Dronningens regentjubilæum var alle amtsborgmestrene inviteret i Det Kongelige Teater til festforestilling.

Kort tid inden jeg stoppede, fik jeg en kuvert fra Dronningen med et ridderkors, hvor jeg efterfølgende var i audiens for at sige tak.

Jeg er en stor beundrer af vores dronning, og jeg har mødt stor venlighed fra den kongelige familie i de otte år, jeg var borgmester. Derfor var det en stor ære for mig at modtage ridderkorset.

Vovemod

Blandt mine lidt mere dristige oplevelser var, da jeg som Cowi Consults gæst gik ned af catwalken på Storebælt. Det var spændende, men det mest spændende var at stå på toppen af pelonen 254 meter over havet.

Det mest dristige var dog, da jeg som reklame for Beldringe Lufthavn på Lufthavnens Dag, sprang ud med faldskærm. Jeg tror, det hedder tandem-spring. Da jeg sad på gulvet i det lille lappede fly, kom jeg til at tænke på bogen »Den lille Prins«. Det gik heldig-

vis godt. Jeg havde været bange for at brække et ben eller lignende, for næste dag skulle jeg køre til Rigshospitalet, hvor min datter skulle føde tvillinger.

De mange, der gjorde det muligt

Men, der er jo ingen af mine personlige oplevelser, der var blevet til noget, hvis ikke de politikere, der støttede mig, havde været der – endda to gange. Dem skylder jeg stor tak, men også hele administrationen har været en stor hjælp. Jeg husker, hvor forundret jeg blev over, at de stort set fra dag ét kendte mine holdninger.

Især fik jeg en meget stor hjælp af amtsdirektør Max Rasmussen og vores fælles sekretær Inger Elmelund. Jeg havde, da jeg blev valgt, lovet mine familie, at jeg i politiske spørgsmål skulle gå efter mine egne holdninger, men at jeg i de juridiske problemer skulle holde mig til juristernes oplysninger, og det blev især amtsdirektøren, der var behjælpelig. Men også mange andre ansatte skylder jeg stor tak.

Det største tab ved at slutte som amtsborgmester er ikke mere at træffe de mange spændende og dygtige mennesker, som jeg har haft den glæde at møde. Ved en festlig lejlighed i Kaliningrad sad jeg f.eks. overfor en russisk astronaut – ikke helt almindeligt for en fynbo. Samarbejdsparter både herhjemme og i udlandet har været utrolig givende, så det er på det menneskelige plan, at jeg kan savne tiden i amtet.

Mange gange er det en ensom post at være borgmester, og nogle gange kan det være svært at tage hensyn til alle dem, der kunne forvente at få indflydelse på mine beslutninger. For eksempel de politikere, der stod bag min udnævnelse, amtsbestyrelsen i Det radikale Venstre og administrationen for at nævne nogle af dem, der gerne ville give mig gode råd. Jeg var selvfølgelig tak-

Billede af Amtsgården i Odense, hvor Karen Nøhr havde sit daglige virke. Foto: Niels Nyholm. Odense Stadsarkiv.

nemmelig for deres interesse, men nogle gange var forslagene ret forskellige. Når jeg var i tvivl om noget rent politisk, tog jeg altid amtsformanden med på råd.

Jeg er den eneste radikale, der har oplevet at sidde som amtsborgmester i to perioder. Der har været tre radikale amtsborgmestre og fire kvindelige amtsborgmestre fra hver sit parti, og nu kommer der jo ikke flere.

At nedlægge amterne er efter min mening den største politiske fejl, der er sket i nyere tid. Megen viden og godt samarbejde er spredt for alle vinde, og der vil gå lang tid, før man igen får de gode hold, som man havde på amtsgården til at løse opgaverne. Ja, nogle af opgaverne vil nok slet ikke blive løst. Men sket er sket, og det har altid været min holdning, at man ikke skal hænge sig i det tabte, men se at komme videre.